

Lausunto työttömyysturvain aktiivimallin mukaisen toimenpiteiden tarjonnasta Helsingissä

Helsingin kaupungin tietopyyntö

Helsingin kaupunki on pyytänyt ELY-keskuksesta lausuntoa liittyen seuraaviin kysymyksiin:

1. Onko ELY-keskuksella käytävissä arviota siitä, kuinka monella helsinkiläisellä työttömällä työnhakijalla ei ole halustaan huolimatta ollut mahdollisuutta osallistua työttömyysturvain aktiivimallin mukaisiin työvoimapolitiisiin toimenpiteisiin (TTL 6 luku3 a § 3 mom. 3-5 kohdan mukaiset palvelut)? Vaihtoehtoisesti riittäisi myös arvio siitä, kuinka suurelle osalle Helsingin työttömistä työnhakijoista kyseisiä palveluita voidaan nykyisillä resursseilla tarjota? Pyydämme arvioimaan tarjolla olevia palveluita myös sen osalta, kohdistuvatko ne eritasoisesti eri sukupuoli-, ikä-, kieli- tai kansallisuusryhmiin.

a. Mikäli alueella (Helsingissä) ei ole riittävästi resursseja järjestää kyseisiä palveluita kaikille halukkaille työnhakijoille, pyydämme arvioimaan lisäkustannusarviota sille, kuinka paljon maksaisi aktiivimallin vaatimusten 3-5 mukaisen palveluiden tarjoaminen kaikille halukkaille työnhakijoille? Onko kaupungilla mahdollisuutta osallistua kattamaan näitä mahdollisesti puuttuvien kuntalaistensa (ei koko maakunnan) työllistymistä edistävien palveluiden hankinnasta aiheutuvia kustannuksia?

2. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaan (7 luku 1 § 2 mom.) palkkatuella järjestettävän työn tarkoituksena on parantaa työttömän työnhakijan ammattaitoa, osaamista ja työmarkkina-asemaa ja näin edistää hänen työllistymistään avoimille työmarkkinoille. Lain soveltamisohjeen (TEM/2376/00.03.05.02/2017) mukaisesti ”kovin fyysisiin työsuhteisiin palkkatuen myöntäminen ei yleensä ole tarkoituksenmukaista”. Ovatko työttömyysturvain aktiivimallin vaatimusten mukaisesti järjestetyt työsuhteet

LIIVINMAAN ELINKEINO- LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS
Lausunnon laatijana
Elinkeino-15xenneläitä, vaikka PL 36, 00521 Helsinki
25:7:20183812018 keskus Permu 'in lyhyitä kirjaamo.uusimaa@ely-keskus.fi
ää määritelty jonkin vakiintuneen

käytännön mukaisesti? Kaupunki hyödyntää tietoa aloitteen kysynnä lausunto koskevan kustannusarvion yhteydessä.

KEHA/1688/2018

25.7.2018

Aktiivimallista ja palveluohjauksesta

Aluksi ELY-keskus haluaa huomauttaa, ettei työttömyysturvan aktiivimalli ole muuttanut julkisen työvoima- ja yrityspalvelulain (JTYP) mukaisten TE-palveluiden valinta- tai myöntämiskriteereitä, eikä aktiivimallin ehtojen toteuttaminen ole peruste päästä edellä listattuihin TE-palveluihin.

TE-palvelutuotteille – esim. työvoimakoulutukselle, työkokeilulle jne – on JTYP-laissa asetettu työttömän henkilökohtaiseen tilanteeseen liittyviä edellytyksiä. Ne voivat olla yleiseen palvelutarpeeseen, työttömyyden keskeisiin, koulutustarpeeseen tai esimerkiksi alalle soveltuvuuteen liittyviä harvinaisuuksia tai ehdottomia edellytyksiä, jotka työttömän tulee täyttää tullakseen valituksi palveluun. Kaikki tässä lausunnossa esiintyvät TE-palvelutuotteet ovat harkinnanvaraisia, ts. niihin ei ole subjektiivista oikeutta.

Kuitenkin hallituksen kehysriihessä sopiman mukaisesti STM suunnittelee esitystä aktiivimalliin kelpuuttavien palveluiden laajentamiseksi. Toteutusaikaa ehdotus tekisi myös mm. kunnasta toimijan, jonka järjestämät palvelut luettaisiin hyväksi aktiivimallin ehtojen täyttämiseksi. Tällöin myös Helsingin kaupunki voisi järjestää aktiivimallin ehtojen täyttämiseen kelpuuttavia palveluita omilla ehdoillaan ja rahoituksellaan. STM on 20.6.2018 pyytänyt ehdotukseen Uudenmaan ELY-keskuksen lausuntoa 2.8.2018 mennessä. Lausunto ei ole vielä valmis, mutta alustavasti voidaan todeta, että ELY-keskus suhtautuu erittäin myönteisesti työnhakijoille suunnatun palvelutarjonnan laajentamiseen sillä ehdolla, että näiden palveluiden (ja niiden järjestäjien) ensisijainen tavoite olisi tuloksellinen työttömyyden vähentäminen ja työllistäminen, eikä työttömyysturvajärjestelmän myötäily.

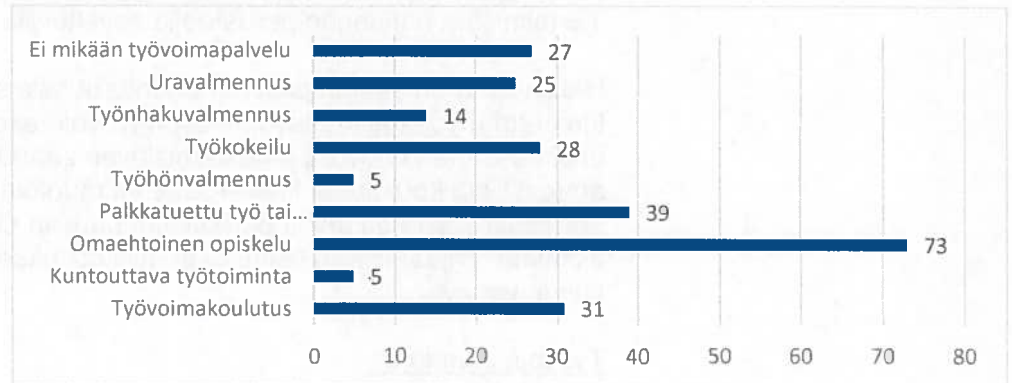
ELY-keskuksen vastaus kysymykseen palvelutarjonnasta helsinkiläisille

Asiakaskysely

Uudenmaan ELY-keskus toteutti vuoden 2018 huhtikuussa kyselyn aktiivimallin lyhyen aikavälin vaikutuksista työttömien halukkuuteen ottaa vastaan lyhyitä työsuhteita, uutta työtä tai hakeutua työvoimapolkuun.

25.7.2018

Lopuksi kysyttiin, minkä tyyppisistä TE-palveluista työnhakijat olisivat eniten kiinnostuneita. Vastaukset kohdentuivat seuraavasti:

Palveluiden käyttö

Asiakaskyselyn vastauksia on hyvä suhteuttaa siihen, että kaikista työttömistä 45 % oli toukokuun lopussa helsinkiläisiä, ja siihen, miten helsinkiläiset työnhakijat ovat sijoittuneet palveluihin tammi-toukokuussa 2018:

Tammi-toukokuussa (kuukausikeskiarvo) työvoimapalveluissa olleet työnhakijat Uudellamaalla. Lähde: TEM/Työnvälitystilasto

Palvelu	Palveluissa kauden aikana	Palveluissa olevat helsinkiläiset	Helsinkiläisten osuus %
Työvoimakoulutuksessa	6843	2834	41 %
Työnhakuvalmennus	346	140	40 %
Työhönvalmennus	389	182	47 %
Uravalmennus	322	129	40 %
Palkkatuetussa työssä	5049	2096	42 %
Starttirahalla	1674	698	42 %
Vuorotteluvapaasijaiset	820	414	50 %
Työkokeilu	4 521	2 102	46 %
Kuntouttava työtoiminta	5 413	1 318	24 %
Omaehtoinen opiskelu	13 323	6 247	47 %
Palveluissa yhteensä	38700	16160	42 %

Kaikkien yllä mainittujen palveluiden järjestämiseen helsinkiläisille on riittävästi resursseja vuodelle 2018 ja todennäköisesti myös vuodelle 2019 (pl. kuntien järjestämä kuntouttava työtoiminta, johon ELY-keskus ei ota kantaa).

Valmennuspalveluiden lähes koko vuoden 2018 hankintavolyymi tiivistettiin vuoden kolmelle ensimmäiselle neljännekselle ja uusi valmennuspalveluiden kokonaisuus on kilpailutuksessa 17.7.-24.8.2018:

<https://www.hankintailmoitukset.fi/fi/notice/view/2018-015960>. Uudessa hankinnassa korostuu voimakkaasti tulosperusteisuus, jonka mittarina on työttömyyden päätyminen. Valmennusten kestoissa on huomioitu työttömyysturvan aktiivimallin edellytykset, eli palvelut täyttävät aktiivimallin ehdot.

Palkkatukirahoitusta on riittävästi kaikille hakijoille (mutta ks. vastaus 2. kysymykseen alla.), kuten myös starttirahaa.

25.7.2018

Työkokeilu ja asiakaskyselyssäkin suurimman suosion saanut omaehtoinen opiskelu työttömyysetuudella ei kuluta työllisyysmäärärahoja, joten niiden kapasiteetti on periaatteessa rajaton kaikille halukkaille ja palveluihin TE-toimiston harkinnan perusteella soveltuville.

Helsingissä on erittäin paljon mahdollisuuksia sekä omaehtoiseen opiskeluun että myös tutkintotavoitteiseen työvoimakoulutukseen. Varsin moni uusimaalainen OKM:ltä järjestämisluvan saanut palveluntuottaja toteuttaa ammatillista koulutusta Helsingissä tai muutoin pääkaupunkiseudulla. Lisäopiskelijavuosia on myös parhaillaan haussa OKM:ssä. Kaupungin tuki asiakkaiden ohjaamiseen esim. osaamiskeskuksesta tai ohjaamosta on erittäin toivottavaa.

Työvoimakoulutus

Työvoimakoulutuksesta on käytettävissä hieman muita palveluita enemmän tilastotietoja. Ammatillinen työvoimakoulutus toteutetaan suurelta osin nykyisin ns. valtionosuusrahoituksella (OKM:n rahoitusta), joka määrittelee Uudellamaalla toteutettavan osatutkinto- tai tutkintotavoitteisen työvoimakoulutuksen opiskelijavuosimäärän ilman, että TE-hallinto voi siihen vaikuttaa. Muuta työvoimakoulutusta (erityisesti työnantajien kanssa toteutettavat yhteishankintakoulutukset) ELY-keskus voi hankkia työvoiman kysynnän mukaisesti.

Keskimäärin yhtä työvoimakoulutukseen valittua kohti jää valitsematta 5,4 henkilöä. Vuoden tammi-toukokuussa:

- Kaikista koulutuksiin hakeneista 15 918 henkilöstä helsinkiläisiä oli 7 303 eli 46 %
- Koulutuksiin valituista oli helsinkiläisiä 1 208 henkilöä eli 41 %, joka on lähes sama osuus kuin helsinkiläisten hakijoiden osuus.

Työvoimakoulutukseen valintaa tehdään työttömän koulutustarpeen ja soveltuvuuden perusteella. Ammatilliseen työvoimakoulutukseen valintakriteerinä ei ole asiakkaan koti- tai asuinkunta. Mahdollista kilpailutusta suunniteltaessa usein keskeisenä reunaehtona on palvelun hyvä saavutettavuus. Tällöin Helsinki valikoituu monesti palvelun toteutuspaikkakunnaksi. Myös moni Uudellemaalle yleisesti kohdennettu palvelu toteutetaan Helsingissä, mikä helpottanee helsinkiläisten palveluihin hakeutumista.

Työvoimakoulutukset, etenkin RekryKoulutukset, ovat osin kärsineet jopa hakijapulasta.

Maahanmuuttajien osalta työ- ja elinkeinoministeriön julkaisun Maahanmuuttajat ja työvoimapolitiittisten toimenpiteiden vaikuttavuus (Työelämä 26/2017) perusteella voi todeta, että naisten työllistyminen on huomattavasti miesten työllistymistä vähäisempää. Myöskään kotoutumiskoulutus ei yksinään riitä edistämään työllistymistä. Vaikuttavimmat tulokset syntyvät ammatillisella työvoimakoulutuksella ja palkkatuella, mutta maahanmuuttajien osuudet etenkin palkkatuessa jäävät muutamaan prosenttiin

25.7.2018

kotoutumisajan kuluessa. Selvityksen suosituksena onkin näiden toimenpiteiden kohdentaminen useammille maahanmuuttajille ja jo nykyistä aiemmin.

ELY-keskuksen vastaus kysymykseen palkkatuetusta työstä

Palkkatuetun työn tarkoitus on nimenomaan kehittää työttömän ammatillista osaamista, ei ratkaista työttömyysetuuden menettämisen uhkaa. Aktiivimalli ei ole lain mukainen peruste myöntää palkkatukea. Palkkatuetulle työlle ei ole määritelty vähimmäiskestoja. TE-toimistoja on ohjeistettu, ettei niiden tule tehdä omia linjauksia myönnettävien palkkatukijaksojen pituudesta eikä palkkatukea tule myöntää tuella palkatun palvelutarvetta lyhytkestoisempaan määrärahasyistä.

Palkkatuen työn keston tulisi olla sidoksissa työn osaamista kehittävään potentiaaliin. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan aktiivimallin vähimmäisvaatimus 18 h työstä kolmen kuukauden aikana ei pääsääntöisesti riitä kehittämään ammatillista osaamista. Palkkatuen myöntämisharkinnan tekee kuitenkin aina TE-toimisto, mutta ei ennakkopäätöksenä ilman työnantajan jättämää palkkatukihakemusta, jossa on nimetty työllistettävä työnhakija, työtehtävät sekä työsuhteen ehdot.

Käytännössä työnantajat ovat hakeneet palkkatukea tuen enimmäiskeston mukaisesti, ja mikäli palkkatuen saamisen edellytykset ovat täyttyneet, on tuki myönnetty. Palkkatukijaksot ovat keskimäärin 6-12 kk mittaisia. Kielteisiä palkkatukipäätöksiä ei ole tehty sillä perusteella, että tukiaika olisi liian lyhyt.

Yksikön päällikön sijainen,
maahanmuuttopäällikkö

Jaana Suokonautio

Johtava asiantuntija

Olli Päänilä

JAKELU

Helsingin kaupunki

TIEDOKSI

Uudenmaan TE-toimisto